

In potem? — I nù, Jakec je bil birman, pa se mu ni zgodilo nič takega, kakor ga je strašil sosedov hlapec, ampak škof mu je položil roki na glavo ter ga mazilil na čelu. Toliko, da se ga je potem dotaknil z dvema prstoma na desno lice v opomin, naj bode hraber vojniki Kristov. Nato mu je prevezal boter čelo z belim trakom, drugi duhovniki pa so mu kmalu sneli trak z glave ter mu obrisali čelo. In še predno je Jakec vedel, kaj se godi ž njim, vže sta kupovala z botrom odpustke. Dobil je zlato uro, ki je kazala takrat — in pozneje še vedno — tri, potem orgljice in kdo vé, kaj še vse, saj še domá dolgo ni hotel vsega pokazati. Zvečer ga je pa boter pri Zajčevih pohvalil, da je bil Jakec najpazljivejši izmej vseh birmancev, katerim je doslej birmo zavezal. Ni imel takih sitnostij ž njim, kakor nekdaž sè Sijajevim Lukcem, ki se mu je v Ljubljani izgubil. Na vse zadnje je podaril Petračev oče Jakcu še srebrn križavec — pa kaj bi še pripovedoval in pravil? Jakec še danes vse natanko pomni, kako je bilo, da-si mu je boter vže davno umrl in vže sam drugim birmo veže. — I nù, kaj bi tisto, nagajalo se mu je, pa je bil vender pred sedmim letom pri birmi! Vsak ni tako srečen, kaj?

Kajtimar.

Vojska.

(Obrazec iz mladih dnij.)

'To bil je vihár, to bil je vihár, —

Nikakor nikár ni bil to vihár,

Bil divji je boj — — —

Gregorčič.

Ij, to vam je bilo pa časih vse drugačno življenje na Kórenski trati, nego je zdaj. Kar nas je bilo dečákov iz gorenjega in srednjega dela vasí, vsi smo bili časih gôri zbrani. In svinkali smo, nebeškali, kamenčkali, skakali, ukali ... vse vprek. Na kakóvost obleke nismo gledali: imel je li továriš še krilce ali vže hlače, to ni delalo razločka. Le, da je bil korenjak, a to je moral biti! „Srajenjekov“ nismo trpeli med seboj, preradi so jokali. Kadar je kak tak prilezel za starejšim svojim bratcem na trato, vselej je moral odlaziti.

Vse drugače pa je bilo zopet takrat, kadar smo igrali vojsko. Od te igre so bili pa izključeni tudi vsi oni, ki niso imeli hlač. A vojske nismo igrali vsak dan. Le kake nedelje popóldne se je to zgodilo. In zakaj? Takój vam povem.

Gornikov strije je bil črevljár. Imel je v uku dečka, ki pa ni bil domačin. Blizu Kranja nekje je bil domá. Klicali so ga na imé: Peter. A bil je Peter mnogo starejši, nego li mi drugi. Njegovo prijateljstvo z nami je dajalo nekaterim starejšim jezičnikom tudi povód, da so ga imenovali zeló — otročjega. I nù, nam otrokom se je pa zdel le zeló, zeló — prijazen. Bodi si vže, kakor hoče: Peter je bil naš dober prijatelj. On je bil tisti, ki je med nas prinesel novo igro — vojsko.

V nedeljo popóludne je imel Peter prostó. Tedaj je prišel na trato, bodi si vže samovoljno, bodi si na izrečno naše povabilo in prošnjo. Radostni smo ga vselej vzprejeli. „Vojsko bomo igrali,“ dejal je ponosno stopivši med nas. — „Kar vas je malih — stráni, tam pod črešnjo se igrajte!“ — Nató odbere izmed ostalih večje in krepkejše. Ti so bili konjiki, a drugi pešci. Razložek mej konjiki in pešci je bil pa ta, da so konjiki morali skakati in rezgetati, kakor konji, pešci pa so korakali v vrstah. — „Pálice v roke!“ zavpije Peter. Skočili smo pónje. „Sedaj vas pa razdelim. Ti Govedarjev, Andrejčkov, Tadejev, Skorjančev, ti, ti in ti — ste Turki, drugi ste pa „naši.“ — Peter je bil pa „regenál“, — kakor je običaval rêči. Turki so se umaknili v gorenji konec trate. Konjikov je bilo nekaj na tej, nekaj na óni strani. Seveda pa so bili „naši“ vedno močnejši, za to je vže skrbel Peter. Napadalci so bili naravno najčesče „naši“, a napadani in bežeči — Turki.

In vnel se je boj, ljut boj! Konjiki so lovili konjike, pešci pešce, konji so rezgetali, ujeti zdihovali, ranjeni stokali, zmagalci kričali, zmagani jokali, — prav kakor je zapovedal Peter. Ko je bil premagan in ujet zadnji Turek, odpeljali so „naši“ zmagane v slovesnem sprevôdu na sredo trate. Prišedši na mesto, zaukaže Peter zmaganim Turkom: „Poklekните!“ Storé. „Postreljeni bodete vsi od kraja,“ reče potem mogočno. Začuje se jôk in stôk med premaganimi. „Vi pa, ki ste se vrlo borili, postrelite jih!“ reče zopet. Odbrani vzemó palice, namerijo v klečočé . . . Peter šteje: jedna, dve, trr . . . í! — pók, pók, pók in — Turki popadajo po tleh. Sledil je pokôp postreljenih. Zmagalci poprimejo navidezno mrtve za roke in noge, ter jih prenesó v spodnji konec trate, kjer je bila mala dolinica. Tam jih položé „v grob“. H konci zaórijo zmagalci krepek „živijo“, ki mahoma oživi umrle . . .

Tak ali jednak je bil skoraj vselej konec vojski na Kórenski trati.

A sedanji mladi rod ne igrá več vojske. Tudi mi je nismo dolgo. Čujte, povem vam, kaj se je dogodilo, ko smo jo igrali zadnjikrat.

Velikonočnega ponedeljka popóludne je bilo. Lep dan. Gorko vzpomladánsko solnce je žarno ogrevalo probujajočo se zemljo.

Tiste dni je bil domá na počitnicah Steletov Francè, ki je hodil v mestu v šolo. Bil je naše starosti.

Popóludne tistega dné nas je šla kopica od krščanskega nauka. Med nami je bil tudi Peter. Uprav smo ga prosili, naj gre z nami na trato igrat vojsko. — Tedaj nas pa dohití Steletov Francè. Čul je naše pogovore. „Oj tudi jaz pridem!“ deje veselo, začuvši kaj nameravamo. „Kapselnov papirnatih imam domá, da bom streljal in — kanonček imam tudi. Miklavž mi ga je prinesel.“ — Razložil nam je, kaki so „kapselni“, kanonček smo poznali. Veseli smo ga vzprejeli méd-se. „Danes bode vojska, danes!“ klicali smo radostni; še Petru je veselja žarélo lice . . .

Na trati smo se zbrali. Prišel je tudi Francè. Česar je bilo treba, odredil je Peter. Odbral je Turke, odločil konjike in pešce ter razpostavil „naše“. Na skali kraj trate se je pa nastanil Francè s svojim kanončkom. Pričela se je vojska.

Vže je jelo pokati na skali, da je odmevalo izpod Medvedjeka, vže ste bili vojski v najhujšem ognji, vže se je glasil po trati krik in vik preganjalcev in preganjanih, vrisk in stok in jok in pok . . . kar nekdo nenadoma zavpije sredi najhujšega bója zategnjen „ooj, ooj!“ Tedaj smo jo pa udrli, kar nas je bilo v

hlačah, bodi si Turek, bodi si „naš“ raz trato doli na cesto ali v vas, kamor je bilo komu bliže. Za nami pa se je slišal jok bežečih „kiklarjev“, srajčnjekov in kar je bilo takih gledalcev. Najtežje je bilo pač ubežati Francétu. Precej časa je trajalo, predno je zlezel raz skalo. Po tem pa je stisnil kanonček pod pazduho in je vevrl za nami, kar so ga nesle nogé.

In kdo je provzročil ta občni beg? — Tiste dni je bival pri Čošeljnu, največji gostilni v naši vasi, star gospod. Nedavno se je bil naselil ondù. Pokašljeval je in hotel se je pozdraviti v rezkem planinskem zraku našega zadolja. Kaj ljub gospod je bil in radi smo ga imeli otroci. A nekega dne si je kupil v sosedni vasi sila velikega — psa. Oj, to smo se bali tega psa otroci. Še stari gospod se nam je prineljubil od ónega dne, ko je jel pohajati s tistim psom. Nikdo več izmed nas si ni upal od tedaj mimo Čošeljna skozi vas. Ta prebiti pes!

Tistega popóludne se je sprehajal stari gospod s psom ob potoku, ki teče ob dolenjem konci trate. Začuvši naš krik je krênil izvestno po strmem pôti navzgor ter prišel na trato. Tudi psu se je zdelo naše počenjanje nekam nenavadno. Zatorej skoči par korakov naprej, bodi si vže, da se je hotel z nami igrati, bodi si da je imel hudobnejše namere. Jeden naših sobojnikov ga opazi . . . zavpije, mi pa v dir . . .

Ne vem, koliko jih je padlo na tistem begu . . .

Jedini, ki ni bežal onega popóludne, bil je — Peter. Sredi trate je stal in ne menèč se za psa gledal za nami. Užalil ga je naš beg. „To so — vojaki!“ dejal je neki in solza mu je prišla v okó. Ali iz nejevolje, ali pomilovanja, — kdo vé?

Od ónega dné ga ni bilo več na trato. In vojske nismo igrali nikoli več. Tudi sedanja mladež je ne igra. S Petrom je prišla, s Petrom tudi prešla.

A mênì so tako ljubi ti — mladostni spomini!

J. Volc.

Iz naše vasice.

(Piše Janko Barlè.)

XVI.

Ko drugače nè, v velikem tednu se ga izvestno spomnim Boginjskega Martina. In kaj se ga ne bi? Sicer se óni veličastni cerkveni obredi ravno tako praznično in dostojno vrše v naši cerkvi in vender manjka Martina in ga manjka. Ni ga in ga ne bode, kateri bi tako pobožno nosil križ, kakor ga je nosil on; ni ga, kateri bi pridno in točno prihajal k slovesnim cerkvenim opravilom, kakor je prihajal on; ni ga, kateri bi s tako izpodbudnostjo bil pri vseh pobožnostih, kakor je bil Boginjski Martin.

Kakor bi bilo danes, tako se ga še spominjam. Tistega ne, da bi se naša vasica mogla ponašati ž njim — bil je iz bližnje vasice — vender pri nas je